

del poble fins al Castell dels Moros tot són *pasturals*» Portè, «la Praderia de Giguenta és un *pastural* per a les vaques» Saltó (1959); però, almenys com a pre-topònim o genèric, segueix trobant-se per tot el Conflent (*Els Pasturals*, partida de Cornellà); en el Capcir el reemplaça *pasturall*, que em defineixen com a «pacage» i quasi el mateix que *bo(v)er m.*: «en els Prats de la Plana hi ha un gros *pastural*, hi ha un *buè*» (Formiguera, 1960); *AlcM* el porta de dos pobles de l'Alt Empordà.

Pasturar, generalment intr., amb el bestiar com a subjecte: «En la terra de *Po<l>la* és un mont qui à nom Guàrgan --- en lo qual mont estaven molts bous e moltes fedes ---; en aviró del mont *pasturava* aquel bestiar, e un bou d'aquels --- se partí dels autres; e se'n pujà en l'utesa del mont», *VidesR*, 209v2 (volum III, 306.5); «bestiar de lana, de qualque persona sia, lo qual estia e *pastur* emfre les terres e portz e *pastures* dels ditz senyors reys; --- no gausen --- fer mal als pastors», doc. de Perp. de c. 1306 (Finke, *Acta Ar.* III, 158); «pusquen jaser ab lurs bestiars e *pasturar* en la dita coma, e per tot l'aygavers de la coma, entró a la seda --- de cascuna part» a. 1318, *InvLC*.

Veg. també els docs. rossellonesos de 1318 i 1323, p. p. P Vidal (RLR xxxii, 148, 428); «no contents dels pasquers e térmens reals, intren a depéixer e *pasturar* los pasquers dels térmens de Prats de Molló» a. 1525 (en el *Llibre Roig* de Prats, 83r.). El *Vocab. Cat.-Ale.* de 1502 posa aquest i no pas *péixer* com a terme normal català: «beure: trinken ---; dejunar: fasten; aletar: saugen; tetar: seigen; *pasturar*: äczen; bressar: wiegen ---», § 1028. I fins ara aquest és l'ús més comú en tot el domini lingüístic que s'estén des dels Pirineus fins al P. Val. i les Illes, incloent-hi Menorca: «un pagès que tengué es privilegi de fer qu'els cunís, que problaven ses tanques, *pasturassin* en sò dels veinats, i no en sò des seu», Camps Merc. (*Folk. Men.* II, 93-94). «Les altres vaques per les comes / pel silenci dels prats i les riberes / fan sonar els esquellets mentre *pasturen* / l'herba fresca a l'atzar ---», Maragall (*La Vaca Cega*).

Sens dubte, ha estat sempre menys corrent d'usar-lo com a transitiu, amb persona com a subjecte, i el bestiar com a complement, per a 'menar-lo a péixer'; i alguns ho blasmen com a impropri: la gent d'Olot es reia c. 1915, m'escrivi Mn. J. Pascual de Vilallonga el 1970, dels camprodonins que ho deien, i Careta (*Barbr.*, p. 312) blasma aquest ús; però no té raó: en tot cas és un ús també ja antic, i ell mateix ens en forneix (p. 185) un testimoni de 1441: «com los dits cortalers --- e lurs predecessors sien de --- cent anys ençà, hoc e de molt més enllà, e de tant que no és memòria de gens en lo contrari, en possessió de tenir e de *pasturar* lur bestiar gros eugacín e bovín, tan de nits com de dies, e a tot lur ampriu, en los dits prats», *Arx. Mun. Bna.*, reg. de 1441, f° 121; potser ja en el doc. de 1323 que citaré per a *pasquer*. «Pasuum, lloc de pastura; *pasturar*, pasco, pascor; lo bestiar *pastura* lo prat, lo pastor *pastura* lo bestiar de herbes», Onofre Pou (*ThPu.*, 40).

Avui s'usa així fins a les Illes: eiv. «*pesturà*: apa-centar», Pérez Cabrero); i l'ús dels pastors de Manacor és «intr. quan té per subjecte *ovella*, i tr. quan té per subjecte *pastor*: les ovelles *pasturen* dins un camp, però no *pasturen* aquella herba sinó *mengen* aquella herba [sembla que en això té raó]; el *pastor* *pastura* les ovelles» (BDLC VII, 58). Mn. Julià Pascual recomanaria distingir usant *pastora*, *pastoren*, en present, quan té per subjecte el pastor (*AlcM* dona cita de *jo pastoro*, del poeta florealc Cases Amigó, 1885), però és clar que això és una alteració recent i analògica de la zona Camprodon-Vallespir, on la *ó* i la *ú* són ja fonemes molt pròxims. *Pasturament* [Lacavalleria]. *Pasturant*. *Pasturatiu*. *Pasturera*. *Apasturar*. *Pasturatge*, derivat antic, i comú al cat. amb l'oc. [un ex. agenès de 1278, *PSW* VI, 135a, «pacage, pâturage»] i el fr. També és ben antic en català, a desgrat de la flaca documentació de l'*AlcM*, que no en dona res anterior a un ex. del S. XVII del manresà Canyelles; i de l'escassa del *DAG.*, que només el cita un cop, en el S. XIV, a la Vall de Ribes. Però degué ser d'ús general a tot el Princ. des dels Ss. XII-XIII, car des del català ja havia arribat allavors al Baix Aragó i al Matarranya; tot i que el bon erudit calaceità S. Vidiella no en publica els textos, ens informa que figura en un doc. d'Alcanyís de 1277 atorgant *libertat de pasturajes en todos los términos*; i ja abans, en un que entenc del segle XII (*Bol. de Hi. y Geogr. del B. Aragón* I, 47).

InvLC n'aporta molts testimonis des de 1206: «illa pasua mea et *pasturatge* de Capraria --- pascuís et pascheriis» 1206; i d'altres de 1223 i 1360 (citats s. v. *pascher*); i, s. v. *pasturatge*, en cita de 1345, 1367, 1410, 1419. Avui, tenim una cita del val. EnrValor en *AlcM*; els pastors de llana de Manacor l'usen per a «pastura, l'herbatge que se mengen les ovelles *pasturant*» (ja «l'herba» i «la paga de pasturar en algun lloc», *DFgra.*); jo l'he sentit molt, no sols per la zona pirinenca oriental, sinó poc o molt per tot el Princ., i el llegim en els millors clàssics moderns (no és estrany que sigui sobretot amb referència al Nord, en coses així): «arribo a una regió de *pasturatges*» (Massó i Torrents, vall de Noedes, «*La Sirena de Muntanya*»); «la neu lluminosa / guarda fines petjades de perdius de l'hivern; / de perdius de l'hivern i de cabres salvatges / alçant el front banyut, / al pas de la portella on tenen *pasturatges*, / i fonts de trenes d'or: lluny de la servitud!», JSebPons (*Serres de Canigó*, 1921, v. 47).

Pasturenc, -ca, *anguila* ~, val., a l'Albufera s'oposa a l'anguila maresa, que és la que va a desovar al mar: són les que es capturen en *monetes*, que s'amaguen davall de terra en transformar-se en mareses (Palmar, 1962). +*Pasturer* and. 'aprofitament pastoral' «aquell camp el deixen cobrir de gleva per fer-ne *pasturatge*: s *anglèbi* pel *pasturè*» (Arcavell, 1936).

Pasturim 'pasturatge on abunda l'herba tendra', terme propi d'Osona, Lluçanès, Garrotxa, Ripollès i Alt Vallès, que no sembla haver estat usat abans de Verdager: «ab los ramats que troben en la via, / pastors y *pasturims*, concreus i ases» (O. C. IV, 142, *DAG.*) i en el *Canigó* (a la llegenda de les Maleïdes); sovint en